

התעדה של אנשי מקצוע בשימור

ד"ר סטן לסטר

Stan Lester Developments, Taunton, UK

12 באוגוסט 2010

מבוא והערות כלליות

מבוא

מסמך זה הננו מבוא המציג מספר מסמכים שגובשו במסגרת מפגשי הכינוס וסדנאות העבודה באוגוסט השנה ומתוך דיונים במפגשים על ההתעדה, כמו גם מהערות על משימות מפתח המתייחסות לביסוס של תהליך ההתעדה. המסמכים המוצגים והמצורפים הם:

- טיוטא של תוצאות רשמיות – זהו מסמך של הצהרת כוונות של הגוף המסמך המשקפות את הנקודות עליהן הושגה הסכמה בסדנת העבודה באוגוסט השנה.
- טיוטא של תוצאות רשמיות עם משימות לפעולה ופרשנות – זהו המסמך הקודם שהובא לעייל עם הערותיי והנחיותיי לגבי המשימות ומשמעותן.
- מודלים של הגוף המסמך – מסמך זה מביא שלוש נקודות התחלה חלופיות לשיקול כיצד להקים את המבנה של הגוף המסמך.

פרשנות

הפרשנות המובאת להלן היא מנקודת מבטו של יועץ חיצוני לאחר חילופי דואר אלקטרוני ושיחות טלפוניות במשך זמן של שנתיים עד שלוש שנים, אשר לוו בהשתתפות בכינוס ובקבוצות דיון ועבודה בין התאריכים 2 עד 4 באוגוסט 2010.

נראה כי קהילת המשמרים במדינת ישראל הסכימה באופן נרחב בדבר הצורך במדיניות של התעדה על מנת להבטיח את המעמד של משמרים מוסמכים מקצועיים ואשר תבדיל אותם במיוחד כבעלי מקצוע מומחים. כמובן שתתכן מחלוקת ופקפוק לגבי הצורך בהתעדה בקרב חברים מסוימים בקהילה, אבל לא כזאת שצפויה להיות מעבר לזו המתרחשת בקרב כל קהילה מקצועית השוקלת הכנסת מעמד של התעדה רשמית שלא הייתה קיימת לפני כן. נראה גם כי קיימת הסכמה כללית מסוימת בקשר לדרך בה יש ללכת לקראת התעדה זאת, בכך כי היא חייבת לשקף את היכולת לעבוד באופן מקצועי, אתי ועצמאי מעבר להסתמכות על ההשכלה וההכשרה המקצועית בלבד.

הובע חשש מכך כי ההתעדה התכוונה לאמץ גם את אותם אנשי מקצוע הנמצאים בתחום שימור המורשת הבנויה (מבנים ונכסים לא ניידים), אך אותם אנשי מקצוע היו בייצוג מופחת בקבוצות הדיון והעבודה באוגוסט הנוכחי בהשוואה לאנשי המקצוע העוסקים בשימור הנכסים הניידים ולכן לא היה ברור עד כמה תמיכה בנושא זה קיימת מצד סקטור המשמרים העוסקים בנכסים הלא ניידים והגופים המקצועיים שלהם, ובאם היא קיימת לעניין התעדה כללית הספציפית לשימור או שהכוונה היא לקביעת תהליך וניסוח סטנדרטים המשותפים עם סקטור משמרי הנכסים הניידים.

לעת עתה דבר זה מהווה גורם משמעותי בלתי ידוע אשר משפיע על האופן ויכולת ההתקדמות לקראת ההתעדה. מסמך המודלים של הגוף המסמך (ccp3.doc) משקף אופציות שונות להרכב הגוף המסמך בהתאם לנקודות ההשקפה של משמרי המורשת הבנויה. במידה ויתקלו בקשיים, תישקל התפתחות במסלולים שונים למשמרי המורשת הבנויה וכן למשמרי הנכסים הניידים.

קבוצות הדיון והעבודה באוגוסט הסתיימו בהסכמות נוספות לגבי התבנית והתהליך של ההתעדה, כפי שמשקפת בטיטא של התוצאות הרשמיות (ccp1.doc). מבנה זה של התעדה חולק מאפיינים רבים עם ההליך שאומץ באנגליה גם לגבי משמרי המורשת הבנויה וגם למשמרי הנכסים הניידים, יחד עם הצורך לשקף שינויים בתרבות ובהיקף המוקטן בישראל. היקף ההסכמה שהושגה בשלב זה יכולה להיחשב כחיובית למדי, בהכרה כי שינויים יוכנסו לפי הצורך לאחר התייעצות. לאחר התייעצות התהליך יהיה חייב לעבור לשלב הפיתוח בו יפותחו ויסוכמו נקודות המפתח, תהליכים ומסמכים.

תהליך הפיתוח יסתייע בתקנים קיימים, הן לאומיים ובינלאומיים, הגדרות וחוקים כגון אלו שנוצרו על ידי גופים כ: ECCO, ICCROM, ICOM-CC, (קבוצת אדינבורו), the Edinburgh Group, Icon ו-AIC: למרות שתקנים אלו עשויים לדרוש שינוי והתאמה לשימושם בישראל נראה שיש להם יישום בינלאומי נרחב למדי.

מצב דומה שייך למונחים הקשורים לעקרונות הערכה, במקומות בהם מתפתחים הסכמים בינלאומיים לגבי תקני מינימום בבצוע של הערכה ושל התעדה, עם פורמאליות הולכת וגוברת בייחוד באירופה. נדרשת גישה פרטנית המותאמת באופן אישי יותר במונחים הקשורים בארגון של התהליכים הקשורים בכך, ובמיוחד עקב ההיקף הקטן יותר של העיסוק במקצוע בישראל. לדבר זה קיימות השלכות ברורות במונחים הקשורים לסדר גודל הכלכלי, אבל דבר זה בא לידי ביטוי גם בכך שמעריכים, מקבלי החלטות בנושא ההתעדה ומועמדים, סביר מאוד כי יכירו אחד את השני מאשר בקהילה מקצועית הגדולה הרבה יותר.

על מנת ליישם את ההתעדה יש להתייחס למשימות הבאות כפי שהן מצוינות במסמך המתייחס למשימות העבודה והפרשנות. תשומת לב מיוחדת מופנית לנקודות הבאות:

- כיצד ההתעדה מתויגת ומתוקשרת. לדוגמא באנגליה הניסיון (ולא רק בנושאי שימור) הראתה כי התדמית הזמנית והאופציונאלית של "תוכנית פעולה" עלולה להיות לאבן נגף.
- ההיקף של התקנים ביחס לאנשי המקצוע המעורבים לדוגמא בייעוץ, ניהול ותפקידי הוראה.
- פיתוח הליך בר השמה של הערכה ושל התעדה שהינו הוגן ואיתן, אשר ניתן לממנו, כולל את תפקידי הניהול והתיאום החיוניים.
- החלטות על התהליך הנדרש לשמירת ההתעדה, לדוגמא – בין אם דבר זה כולל דיווח עצמי על למידה והשתלמות או יישום מעשי, או באם נדרשת בדיקה מחזורית או על ידי ביקורת אקראית של אחוז מסוים מן החברים בה.
- פיתוח הקריטריונים של סנקציות או ביטול ההתעדה במקרה של כישלון או היכן שנתקבלו תלונות חמורות שנתאמתו.
- בדיקת ההשלכות החוקיות במקרה של סירוב או ביטול התעדה, במטרה למזער את האפשרות לפעולות משפטיות מצד בעלי מקצוע שנפגעו.
- הגנה בפני תביעות מצד לקוחות של בעלי מקצוע שהוסמכו שעלולים להקשר אל הגוף המקצועי.

טיוטא של תוצאות רשמיות

מסמך זה מסכם את ההסכמות הבסיסיות שהושגו במסגרת קבוצות הדיון והעבודה בין התאריכים 3-4 אוגוסט 2010.

1. הגדרה

התעדה הינה הליך של הערכה ואישור של בעלי מקצוע בתחום השימור כמומחים המסוגלים לבצע את עבודתם במיומנות ובאופן אתי.

התעדה הינה מעמד המעניק הכרה למקצועיותו האישית של בעל המקצוע ושעל רמתו עליו לשמור באופנים שונים אשר הוגדרו על ידי הגוף המסמיך. יש להחליט על התואר המתאים לבעלי המקצוע המוסמכים (לדוגמא – מומחה שימור מוסמך).

2. תחולה

ההתעדה הינה ברת יישום לכל בעלי המקצוע בענפי השימור בין אם הם עוסקים בנכסים ניידים ובין אם בנכסי מורשת לא ניידים, העובדים ברמה הנדרשת.

תגבה עמלה (א) על מנת להעריך מועמדים להתעדה, וכן גם (ב) דמי רישום שנתיים על מנת לשמור על ההתעדה. העמלה תקבע ברמה הנדרשת שתאפשר שמירה שוטפת של הליך ההתעדה.

3. רמת ההתעדה

ההתעדה תקבע לפי רמתו של איש מקצוע פעיל היכול לבצע עבודה במקצועיות בתחום השימור שלו או שלה, תוך כדי שיקול דעת עצמאי ואפקטיבי במגוון נושאים מורכב. דבר זה דורש לימוד מספק על מנת לפתח רמת ידע והבנה הנמצאים ברמה של מוסמכים, ולהיות בעל ניסיון מספק על מנת להבטיח מיומנות בניתוח המקרה, בתכנון וביישום ביחס לבעיות מורכבות של שימור. ההתעדה תהא שקולה לדרגה 7 של המסגרת האירופאית להכשרה (European Qualifications Framework).

לעיתים יהא ניתן לפתח, לאנשי מקצוע העובדים ברמה של טכנאי או שווה ערך, תעודת התעדה נפרדת ומיוחדת הניתנת לזיהוי בקלות.

4. הגוף המסמיך

הגוף המסמיך יהא בעל כישורים מתאימים, גוף מכונן חוקית לא למטרות רווח המוכר על ידי בעלי המקצוע ומוסדות ציבוריים המעורב בשימור של נכסי מורשת.

5. הענקת המעמד המוסמך

ההתעדה תוענק לאחר עמידה בהליכים בהם תושג הוכחה ויינתנו הסברים המתייחסים להערכת ביצועי המועמדים כנגד מערך של תקנים מקצועיים ואתיים מפורטים אשר יוסכמו ויפורסמו על ידי הגוף המסמיך. הגוף המסמיך יפתח וישמור על:

- א. קובץ של תקנים מקצועיים המשקפים יישום נכון של עקרונות שימור בישראל ובתחום הבינלאומי אשר ניתנים להערכה
- ב. מערך כללים אתיים של שימור שיענה לסטנדרטים המינימאליים להם מצפים בתחום הבינלאומי.
- ג. הדרכה למועמדים, מעריכים ומקבלי החלטות להתעדה אשר מפרטים באופן ברור את הליך ההערכה ואת התקנים הנדרשים על מנת לעמוד בהתעדה.
- ד. הליך של הערכה והתעדה, שהינו הוגן, בר תוקף, עקבי ואיתן, המשמר את האמון בתקן של ההתעדה.
- ה. הליך, המגובה על ידי מקורות עדכניים, לבעלי מקצוע תומכים אשר בכוונתם לעבוד לקראת ההתעדה.
- ו. מספר מספק של מעריכים ומקבלי החלטות התעדה שתאפשר עמידה בפניות מכל תחומי השימור.
- ז. הליך לגיוס, לבחירה, לאימון ולשמירה על הכשירות של המעריכים ושל מקבלי החלטות ההתעדה, שהינו שקוף ומשמר את האמון בהליך ההתעדה.
- ח. הליך לפתרון באופן הוגן ויעיל של כל תלונה הנוגעת לדרך בה הליך ההערכה וההתעדה מיושם.
- ט. הליך לביקורת תקופתית של תקני ההתעדה וההליכים שלהם.

6. שמירה וביטול של מעמד ההתעדה

הגוף המסמך יקבע ויגדיר את הדרישות לשמירת מעמד ההתעדה וכן את התנאים העלולים להביא לביטול ההתעדה. הגוף המסמך גם כן יגדיר ויפרסם את ההליכים הנוגעים לדבר שמירתה או ביטולה של ההתעדה, כולל אך לא מוגבל ל:-

- א. הליך לפיקוח ובקרה על המשך ההשכלה ו/או כשירות של אנשי המקצוע המוסמכים.
- ב. הליך לבירור ולתגובה של תלונות על אנשי מקצוע בעלי התעדה.
- ג. הליך לביטול של מעמד ההתעדה של אנשי מקצוע שסרחו.

7. ביסוס הסמכות להערכה ולהתעדה

הגוף המסמך יבנה את סמכותו בדרך של הליך בשלבים על ידי הסמכת בעלי מקצוע מנוסים בתחום השימור לתפקיד של מקבלי החלטות בנושאי ההתעדה, לתפקידי מעריכים ולתפקידי מדריכים. התקנים אשר ייושמו לבעלי מקצוע מוסמכים אלו יהיו זהים לאלו אשר ייושמו לאחר מכן בהליך ההתעדה, שיטות ההערכה הנוכחיות עשויות להשתנות מההליך הסופי אולם יהיו בכל זאת איתנות ושקופות במידה שווה לשיטות הסופיות.

8. קידום מעמד ההתעדה וסטנדרטים מקצועיים

הגוף המסמך (או הגופים המקצועיים המרכיבים אותו בכפוף לחוקה עליה הסכימו) תקדם את האימוץ של ההתעדה בדרכים שונות כולל:

- א. גיוס תמיכה מגופים ממשלתיים על מנת לשלב דרישות, מבעלי מקצוע בענף השימור לעבור התעדה, אל תוך חוקים רלבנטיים, בקביעת מדיניות, בתוכניות ניהול ובתנאי תקצוב.
- ב. עידוד ארגוני מורשת לפעילויות תמיכה במעמד ההתעדה בזמן גיוס כוח אדם מקצועי, באפיון תנאים חוזיים ובתוכניות מנהלתיות.

- ג. עידוד של מעסיקים לתמיכה בצוות המשמרים להשגת התעדה ולתמוך בתוכנית ההתעדה באופנים של שחרור צוות העובדים לתפקידים של מעריכי ומדריכי שימור.
- ד. עידוד קהילת המשמרים הרחבה יותר מעבר לאותם בודדים המועמדים להתעדה לעמוד בסטנדרטים המקצועיים ככל אשר הם ישימים לפעילויותיהם ולנהוג בהתאם לכללי האתיקה של המקצוע.
- ה. שיתוף פעולה ופעילות עם אוניברסיטאות ומוסדות להשכלה גבוהה על מנת לפתח מודעות בקרב סטודנטים לגבי תקנים מקצועיים והתעדה, ועל מנת לעודד את השתקפותם של אותם תקנים מקצועיים בקרב תכניות הלימודים של קורסים אלו.

טייטא של תוצאות רשמיות עם משימות לפעולה ופרשנות

1. הגדרה

התעדה הינה הליך של הערכה ואישור של אנשי מקצוע בענף השימור המוכיחים את עבודתם במיומנותם ובצמוד לכללי האתיקה המקובלים.

התעדה הינו מעמד מקצועי מוסמך שעל אנשי מקצוע פרטיים להשיג ולשמור באמצעים שונים המוגדרים על ידי הגוף המסמיך. תואר מתאים לאנשי מקצוע מוסמכים יקבע בהמשך (כמו לדוגמא – מומחה שימור מוסמך).

דבר זה הינו כנראה איננו נתון לויכוח, אבל התואר יהא חייב להיות כזה שיקבל הסכמה רחבה מכל הציבור המועמד לקבל התעדה שכזאת.

2. תחולה

ההתעדה מתייחסת לאנשי מקצוע משמרים המעורבים גם עם נכסים ניידים וגם עם נכסי מורשת ניחים העוסקים בכך ברמה הדרושה.

דבר זה דורש הסכמה מארכיטקטים או כל בעלי מקצועות אחרים הנכנסים תחת הגדרה זו: יהא חייב בדיון עם גופים של בעלי מקצוע מתחומי הבנייה. יתכן גם צורך להכליל סעיף המתייחס לצורך של בעלי מקצוע מתחומי הבנייה לשמור על רמתם המקצועית הראשונית (כארכיטקט, כמוודד וכדומה) על מנת לשמור על מעמד ההתעדה.

תגבה עמלה (א) מכל המועמדים להתעדה עבור הליך ההערכה שלהם, וגם כדמי מנוי שנתיים (ב) על מנת לשמור על תוקף ההתעדה. העמלה תקבע בגובה אשר יאפשר על שמירה מתמשכת של הליך ההתעדה.

דבר זה יחושב בצורה כזו על מנת להבטיח כי ההתעדה והמשימות הקשורות בה יהיו ברי קיימא.

3. רמת ההתעדה

ההתעדה תקבע לפי רמתו של איש מקצוע פעיל היכול לבצע עבודה במקצועיות בתחום השימור שלו או שלה, תוך כדי שיקול דעת עצמאי ואפקטיבי במגוון נושאים מורכב. דבר זה דורש לימוד מספק על מנת לפתח רמת ידע והבנה הנמצאים ברמה של מוסמכים, ולהיות בעל ניסיון מספק על מנת להבטיח מיומנות בניתוח המקרה, בתכנון וביישום ביחס לבעיות מורכבות של שימור. ההתעדה תהא שקולה לדרגה 7 של המסגרת האירופאית להכשרה (European Qualifications Framework).

ישר ולעניין: יש לכך השלכה על הרמה שנקבעה ושבה נמצאת רמת הסטנדרטים המקצועיים והיכן שהיא נבדקת.

לעיתיד יהא ניתן לפתח, לאנשי מקצוע העובדים ברמה של טכנאי או שווה ערך, תעודת התעדה נפרדת ומיוחדת הניתנת לזיהוי בקלות.

4. הגוף המסמיך

הגוף המסמיך יהא בעל כישורים מתאימים, גוף מכונן חוקית לא למטרות רווח המוכר על ידי בעלי המקצוע ומוסדות ציבוריים, המעורב בשימור של נכסי מורשת.

עבודה נוספת נדרשת על מנת לחקור ולמצוא מודל וחוקה המתאימים לגוף המסמיך, ולהשיג הסכמה עבור מודל זה בין כל השותפים המעורבים. מסמך ה- CCP3 מתאר מספר "תבניות" אשר יכולות לשמש על מנת לפתח את המבנה הכללי והחברות של הגוף המסמיך. קיימת חשיבות גורלית לקביעה נכונה של נושא זה על מנת ליישם סטנדרט משותף לכל המקצועות בין הנייחים ובין בעלי המורשת הבנויה.

5. הענקת המעמד המוסמך

ההתעדה תוענק לאחר עמידה בהליכים בהם תושג הוכחה ויינתנו הסברים המתייחסים להערכת ביצועי המועמדים כנגד מערך של תקנים מקצועיים וכללי אתיקה מפורטים אשר יוסכמו ויפורסמו על ידי הגוף המסמיך. הגוף המסמיך יפתח וישמור על:

א. קובץ של תקנים מקצועיים המשקפים יישום נכון של עקרונות שימור בישראל ובתחום הבינלאומי אשר ניתנים להערכה

דבר זה יהא חייב לעבור פיתוח, ניתן לייבא מהסטנדרטים של Icon, ומההגדרות המבוססות של ה- ECCO EQF הבא, ומההנחיות של ה- ICOMOS להוראה וללמידה (יש לשים לב כי רק הראשונים מתוך אלו כתובים כסטנדרטים הניתנים להערכה). הסטנדרטים חייבים להיות כתובים בצורה כזו שמאפשרת להם להיות יישומיים לכל התפקידים הרלבנטיים במסגרת תחולת ההתעדה, כלומר באם יש צורך להשתמש באנשי מקצוע משמרים מהימנים לתפקידי ייעוץ, ניהול והוראה, הסטנדרטים (וההנחיות לגבי הפירוש שלהן) חייבים לפרט זאת. סטנדרטים חייבים לאפשר למעריכים ולמועמדים להבין בקלות מהן הדרישות.

ב. מערך כללים אתיים של שימור שיענה לסטנדרטים המינימאליים להם מצפים בתחום הבינלאומי.

לפתח / לסקור, ביחס ל- דוגמא – ECCO, AIC, ICOMOS, אמנות בינלאומיות וכדומה.

ג. הדרכה למועמדים, מעריכים ומקבלי החלטות להתעדה אשר מפרטים באופן ברור את הליך ההערכה ואת התקנים הנדרשים על מנת לעמוד בהתעדה.

דבר זה מצביע על פיתוח (א) ספר המשתמש או משאב דומה המשקף את ההליך ב-ד להלן, ו-(ב) את ההגדרה לרמה הנדרשת (בסולם של מחובב ועד מקצוען) להתעדה.

ד. הליך של הערכה והתעדה, שהינו הוגן, בר תוקף, עקבי ואיתן, המשמר את האמון בתקן של ההתעדה.

יש צורך לכסות את הליך המועמדות הראשונית וכיצד הוא ייבדק, את תבנית המועמדות, את המסמכים והתעודות שמועמדים חייבים להציג (לדוגמא – האם תהא על בסיס מקום העבודה, האם התעודות יהיו בפורמט אלקטרוני או בצורת חפצים ניידים): מי עושה את ההערכה בכל שלב, ומי לוקח את ההחלטה הסופית בנוגע להתעדה, האם ועל סמך אלו תנאים תמנע מן המועמדים המשכיות ההליך לשם ההערכה הסופית, האם ועל סמך אלו סיבות מועמדים יכולים לבקש כי מעריך שלהם יוחלף, בהנחה כי הליך

ההערכה איננו אנונימי, כיצד ההערכה הסופית תתבצע, מהי תבנית הדיווח של המעריכים, תדירויות ומשכי הזמן של כל שלב (כולל באם יהיה מועד חד שנתי מסוים או "סיבובים" יותר תדירים בשנה למועמדויות ולהערכה, או שמא הן תתבצעה על בסיס מתמשך), וההליך ליידוע המועמדים על התוצאות.

ה. הליך, המגובה על ידי מקורות עדכניים, לבעלי מקצוע תומכים אשר בכוונתם לעבוד לקראת ההתעדה.

נושא זה יהא קרוב לוודאי מבוסס על הליך של חונכות הנתמך על ידי ספר המשתמש אליו התייחסנו בסעיף ג לעיל. יש צורך לבסס כיצד מועמדים שנרשמו יזהו את עצמם על מנת לקבל תמיכה, לדוגמא – דרך הליך רישום – ובאיזה שלב דבר זה יקרה – לדוגמא – בעבודה הראשונה או בתפקיד אימונים, או קרוב יותר לתאריך הצפוי של ההערכה. כמו כן יש לחשוב מה קורה במקרים של מועמדים שלא הצליחו, לדוגמא – האם הם יקבלו תמיכה לקראת הערכה בתאריך מאוחר יותר, או שהם יצטרכו להגיש מועמדות מחדש ולשלם עמלה מחדשת.

ו. מספר מספק של מעריכים ומקבלי החלטות התעדה שתאפשר עמידה בפניות מכל תחומי השימור.

יש לפתח תוכנית אשר תקשר בין מספריהם של מעריכים למועמדים פוטנציאליים בפרקי הזמן הראשוניים והמתמשכים, בלקיחה בחשבון של מספר אנשי המקצוע בכל מקצוע ואת התמחותם.

ז. הליך לגיוס, לבחירה, לאימון ולשמירה על הכשירות של המעריכים ושל מקבלי החלטות ההתעדה, שהינו שקוף ומשמר את האמון בהליך ההתעדה.

יש צורך לפתח נושא זה באופן כזה שהוא יהא שקוף והוגן (כולל בשלבי בניית הביסוס הראשוניים). הקמה של סטנדרטים להערכה כמו תוכנית ה-Lifelong Learning UK ללמידה לכל החיים - ביחידות "A" (אשר בקרוב תוחלף במהדורות מתוקנות), יש להשתמש בתוכניות אלו להדרכה למרות שהן לא מתאימות במלואן. יש לכלול אספקת תחליפים במקרים של הפסקת פעילות של מעריך או מקבל החלטות שאינם מתפקדים ברמה המקצועית הנדרשת או בניגוד לכללי האתיקה.

ח. הליך לפתרון באופן הוגן ויעיל של כל תלונה הנוגעת לדרך בה הליך ההערכה וההתעדה מיושם.

יש צורך לפתח נושא זה באופן כזה שהוא יאפשר בדיקתן של תלונות אמיתיות מחד, ולמנוע שימוש לרעה בהליך זה מצד מועמדים מאידך. הליך הערעורים / תלונות חייב להבטיח עצמאות מאנשים המעורבים בהחלטות ראשוניות ובקבלת החלטות.

בגלל האפשרות הקיימת לתביעות משפטיות (אני מציע לבדוק זאת במסגרת הדין הישראלי) יתכן והדבר יהא הכרחי להבטיח כי כל המועמדים יוחתמו על הצהרה כאשר הם ירשמו להתעדה כי הם מקבלים עליהם את החלטתו של הגוף המסמך כהחלטה סופית. דבר זה כנראה לא יגן על הגוף המסמך במידה והוא לא יישם את ההליכים שלו בצורה תקינה, אבל דבר זה אכן יספק הגנה בפני תביעות קנטרניות.

ט. הליך לביקורת תקופתית של תקני ההתעדה וההליכים שלהם.

נושא זה כולל גם הסכמה על טווח הזמן לסקירה (באופן זמני דבר זה יכול להיקבע לדוגמא לשנה הראשונה, השלישית והחמישית ולאחר מכן למרווחי זמן של כל 5 שנים), ומתודולוגיה לגבי איסוף ופירוש מידע. נקודות לחשיבה כוללות:

- מה לסקור בכל שלב? בשנה הראשונה כנראה שאלו יהיו הליכים, בשנה השלישית הליכים וסטנדרטים, ובשנה החמישית הליכים, או סטנדרטים אם הדבר הכרחי (אבל ניתן לחכות לכך עד השנה ה-10), וההשפעה הראשונית.
- כיצד להבטיח עקביות בין סקירות אבל גם לאפשר התחשבות בנקודות השקפה ובאינפורמציה חדשה ורלבנטית? דבר זה יכול להיות מושג על ידי קיום של מסגרת סקירה בסיסית ומערך של שאלות, אבל גם על ידי שימוש בשיטות גמישות (על ידי בקשת תגובות חופשיות, בשימוש בקבוצות מיקוד וכדומה).
- פרסום תוצאות הסקירה וזיהוי הפעולות שנקטו כתוצאה מכך.
- להימנע מסקירת-יתר – יש לאפשר את התפתחותם של הליך ההתעדה והסטנדרטים, אבל חייבת להיות גם עקביות וקביעות למטרה.
- הבנייה של איסוף מידע אל תוך ההליך של ההתעדה. דבר זה יכלול עידוד של המועמדים והמעריכים לסקור את ההליך בזמן התקדמותם בו (על ידי אפשרות של הכללת שאלות סקירה במסמכי המועמדות ובתעודות הערכה), ושמירה על מידע זה, תגובות והערות למקרים משמעותיים.
- יכול להיות שהדבר יועיל להתחשב בכל סקירה כסיומה של פעולת מחקר, או מחזוריות של מערכות מתוכננות המתחילה עם שלב הפיתוח העכשווי (מידע נוסף על מערכות מתוכננות נמצא בכתובת הבאה-
<http://www.sld.demon.co.uk/ssm.pdf>)

ההליך הכולל לניהול הערכה, התעדה ושמירת התעדה גם כן דורש להיקבע ביחד עם הסכמה על המשאבים הנדרשים לשם כך.

6. שמירה וביטול של מעמד ההתעדה

הגוף המסמך יקבע ויגדיר את הדרישות לשמירת מעמד ההתעדה וכן את התנאים העלולים להביא לביטול ההתעדה. הגוף המסמך גם כן יגדיר ויפרסם את ההליכים הנוגעים לדבר שמירתה או ביטולה של ההתעדה, כולל אך לא מוגבל ל:-

א. הליך לפיקוח ובקרה על המשך ההשכלה ו/או כשירות של אנשי המקצוע המוסמכים.

נושא זה חייב להישקל ולעבור פיתוח. עצתי היא להתמקד יותר בתוצאות הלמידה יותר מאשר בתכנים הנמסרים. נקודות לשיקול הן:

- האם את/ה באופן עקרוני מעוניין לעודד התעדכנות והתפתחות, או שאת/ה רק בודק כשירות מתמשכת? האפשרות הראשונה תעדיף מחזוריות-למידה בנוסח מודל ה-CPD עם קריאות אקראיות של דיווח עצמי (בדוגמת ה-Icon או המוסד למערכות לימודיות) ואילו האפשרות השנייה תעדיף מודל של מחזוריות הערכה (לדוגמא – לדרוש הוכחות מתועדות והפניות לפרויקטים נוספים, השווה למערכות של קבוצת אדינבורו (AABC/Edinburgh Group system)).
- אלו משאבים אתם יכולים להקדיש להליך זה (במונחים של מעריכים או מבקרי CPD)? במקצועות מסוימים מבקרים רק חלק קטן ביותר בכל שנה, אחרים (כמו Icon) מבקרים אחוז ניכר יחסית.
- מה קורה באם החומר שהוגש נשפט כחסר ולא מספק? היכן את/ה יכול לתת ייעוץ, לקבוע תנאים, השהה בכפוף לתוצאה מספקת, לבטל התעדה?

באופן עקרוני CPD מקובלת למדי, אבל מערכות ביורוקרטיות המנסות לבקר אותה יכולות לגרום לניכור (גם בקרב בעלי מקצוע מובילים וגם בקרב אלו המפגרים מאחור).

ב. הליך לבירור ולתגובה של תלונות על אנשי מקצוע בעלי התעדה.

ג. הליך הבא לבטל את מעמד ההתעדה מבעלי מקצוע שסרחו.

שני אלה חייבים להיות שקופים והוגנים למתלונן ולאיש המקצוע, לכלול בדיקה ותשאול לא משוחדים, לשמור על פרטיות עד אשר תושג ההחלטה ותימסר לאנשים, ותבטיח ביצוע מהיר ובהיר. הכללת הליך של ערעור הינו שגרתי, אבל דבר זה איננו חייב להיות בר השגה בצורה אוטומאטית (כלומר – איש המקצוע חייב להוכיח כי ההליכים והקריטריונים לא הושמו בצורה תקינה), ודבר זה לא צריך לעכב את הליך ביטול ההתעדה.

יש צורך גם כן לשקול כיצד הגוף המסמך יוכל להגן על עצמו בפני תביעות מצד לקוחות שקיבלו שירותים שניתנו להם על ידי אנשי מקצוע מוסמכים, לדוגמא – לחייב חברים בעלי פרקטיקה פרטית לרכוש ביטוח לשיפוי מקצועי וכן גם כי הגוף המסמך יוציא ביטוח בעצמו. כאן מוצע להשתמש ביעוץ משפטי.

7. ביסוס הסמכות להערכה ולהתעדה

הגוף המסמך יבנה את סמכותו בדרך של הליך בשלבים על ידי הסמכת בעלי מקצוע מנוסים בתחום השימור לתפקיד של מקבלי החלטות בנושאי ההתעדה, לתפקידי מעריכים ולתפקידי מדריכים. התקנים אשר ייושמו לבעלי מקצוע מוסמכים אלו יהיו זהים לאלו אשר ייושמו לאחר מכן בהליך ההתעדה, שיטות ההערכה הנוכחיות עשויות להשתנות מההליך הסופי אולם יהיו בכל זאת איתנות ושקופות במידה שווה לשיטות הסופיות.

ניתן לסכם את ההליך שעבר בדיון במסגרת הסדנאות כך :

שלב 1: קבוצה ראשונית תחת הנחייתו של אחד או יותר מן המעריכים המקצועיים המנוסים (לדוגמא - מעריכי Icon או מעריכים ממקצוע אחר בישראל).

אמות המידה לבחירה בשלב 1 יוסכמו ויפורסמו :

יזמנו מועמדויות ראשוניות מאנשי מקצוע פעילים שיעברו הערכה על ידי ביקורת חברים ויהפכו להיות לקבוצה הראשונה של מעריכים ומקבלי החלטות להתעדה. קבוצה ראשונית של כ-15 חברים תבחר. כל הקבוצה תעבור תרגול של הערכה (כולל התודעות לסטנדרטים מקצועיים).

הליך ההערכה יבוצע בהתאם לסטנדרטים המקצועיים, כאשר כל מועמד יוערך על ידי שניים או יותר מעריכים מן הקבוצה, כאשר החלטות ההערכה יבדקו על ידי הקבוצה כולה.

החלטות ההערכה יפורסמו ביחד עם תמצית העובדות אשר יוצגו למען ההערכה. מועמדים שהצליחו יוסמכו לתפקידים (מעריך / מקבל החלטות להתעדה) שיוקצו.

(מה יקרה באם אף אחד מתוך הקבוצה הראשונית לא יעמוד בסטנדרטים? האם אלו עוברים למועמדים בשלב 2 ?)

שלב 2: מועמדויות מוקדמות מאנשי מקצוע מנוסים.

קריטריון בחירה לשלב 2 יוסכם ויפורסם.

מועמדויות יזמנו מאנשי מקצוע מנוסים לאחר הערכה עצמית בהשוואה לסטנדרטים המקצועיים. מועמדים ראשוניים מתחייבים להפוך למנחים 1 / או מעריכים למועמדים עתידיים. מועמדים מוערכים בהשוואה לסטנדרטים המקצועיים על ידי מעריכים משלב 1, אולי על ידי שימוש במהדורה יותר מצומצמת של הליך ההערכה הסופי (כלומר בחינה של עובדות לא ישירות ובשימוש של ייחוסים מאשר ביקורים במקומות העבודה).

החלטות ההערכה יפורסמו ביחד עם תקציר העובדות שיוצגו למען ההערכה. מועמדים שהצליחו יוסמכו ויצורפו לרשימת המנחים. (מועמדים שלא הצליחו כנראה שיישארו רשומים לשם הערכה, אבל יועברו להליך של השלב השלישי).

שלב 3 : פעילות שגרתית.

תוזמנה מועמדויות מכל אנשי המקצוע המשמרים והפעילים, עם ההערכות לפי ההליך השגרתית.

8. קידום מעמד ההתעדה וסטנדרטים מקצועיים

הגוף המסמיך (או הגופים המקצועיים המרכיבים אותו בכפוף לחוקה עליה הסכימו) תקדם את האימוץ של הליך ההתעדה והסטנדרטים המקצועיים בדרכים שונות כולל:

א. גיוס תמיכה מגופים ממשלתיים על מנת לשלב דרישות, מבעלי מקצוע בענף השימור לעבור התעדה, אל תוך חוקים רלבנטיים, בקביעת מדיניות, בתוכניות ניהול ובתנאי תקצוב.

ב. עידוד ארגוני מורשת לפעילויות תמיכה במעמד ההתעדה בזמן גיוס כוח אדם מקצועי, באפיון תנאים חוזיים ובתוכניות מנהלתיות.

ג. עידוד של מעסיקים לתמיכה בצוות המשמרים להשגת התעדה ולתמוך בתוכנית ההתעדה באופנים של שחרור צוות העובדים לתפקידים של מעריכי ומדריכי שימור.

ד. עידוד קהילת המשמרים הרחבה יותר מעבר לאותם בודדים המועמדים להתעדה לעמוד בסטנדרטים המקצועיים ככל אשר הם ישימים לפעילויותיהם ולנהוג בהתאם לכללי האתיקה של המקצוע.

דבר זה יכול לכלול פעילויות שונות – לדוגמא – עידוד השימוש בסטנדרטים כדי לעדכן מפרטים ועל מנת לקדם סטנדרטים מתאימים בשימור של מורשת שאיננה מוחשית.

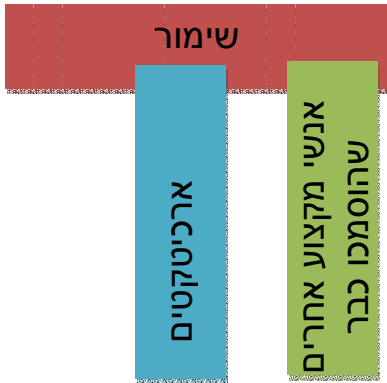
הרישום של עובדי שימור נידונה גם כן ועשויה להיות גם כן פרויקט מתאים לגוף המסמיך.

ה. שיתוף פעולה ופעילות עם אוניברסיטאות ומוסדות להשכלה גבוהה על מנת לפתח מודעות בקרב סטודנטים לגבי תקנים מקצועיים והתעדה, ועל מנת לעודד את השתקפותם של אותם תקנים מקצועיים בקרב תוכניות הלימודים של קורסים אלו.

נושא זה ידרוש מעורבות כוללת ומלאה של:

- מיצוב נכון וזהיר ומתוקשר של מהי "ההתעדה" – לדאוג להגדרה נכונה מההתחלה יכול לחסוך הרבה זמן מאוחר יותר.
- בהירות לגבי התועלתיות של ההתעדה למורשת התרבותית.
- כאשר ניגשים לאנשים בעלי עניין, חשוב שתהא 'הצעה' ברורה – בין אם זהו מתאר ראשוני (בקווים כלליים) לדוגמא כאשר מנסים לגייס תמיכה מאנשי מקצוע פעילים ומסוכנויות ממשלתיות, ובין אם וכאשר מבקשים מארגונים להעסיק אותם או לשכור את שרותיהם יש לדאוג לכך כי יהיו אנשי מקצוע מוסמכים זמינים.
- הסבר בהיר ביותר לכל סוג של אנשים בעלי עניין בנוגע ליתרונות ההתעדה, ולעניין אותם באופן ההולם להם.

(1) גוף משמר יחיד

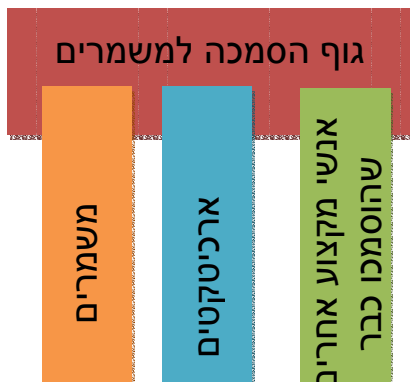

במודל זה קיים גוף יחיד לאנשי מקצוע של המורשת (הנכסים) התרבותית. הגוף של המשמרים משמש כגוף מקצועי עקרי של המשמרים וגם כגוף המסמיך כאשר גוף זה הוא משני עבור הארכיטקטים המשמרים, המודדים, המהנדסים וכדומה (אשר יישארו כמובן חברים בארגוני המקור שלהם). סכימה זו יוצאת מתוך נקודת הנחה כמובן (א) כי גופים מקצועיים אחרים תומכים במודל זה – כלומר הם יאשרו בכך כי מומחיות שימור הינה מופקדת בארגון השונה מהארגון שלהם, ו-(ב) חברי הארגון שלהם המבקשים להפוך מוסמכי-שימור יהיו מוכנים להצטרף לגוף שני. כדי שגוף מעיין זה יתקבל על דעתם של ארגונים אילו, הדבר ידרוש נציגות הוגנת מכל אותם המקצועות המעורבים בדבר זה בוועד המנהל. חסרון אפשרי עלול להתפתח עקב תחושתם של משמרי מורשת ניידת, כי אין להם גוף מקצועי המתאים במיוחד לעניינים הספציפיים שלהם.

חברות: אנשי מקצוע יחידים בתוספת של חברי ארגונים או נציגים ממונים.

שליטה (זכויות הצבעה): חברים מוסמכים או חברים יחידים שהתקבלו כדין.

(2) גוף על (מטריה) מקשר או גוף הסמכתי משותף

מודל זה מערב יצירה של גוף נוסף שהינו גוף שאיננו דורש חברות מקצועית במובן הרגיל של המושג, אלא מתנהג יותר כגוף רישום הנבדל מגופים מקצועיים פרטניים (אבל הנתמך על ידם). מודל זה מאפשר מגוון רחב יותר של מבנים חוקתיים היות והוא איננו צריך להיות מנוהל על ידי פרטים בודדים: חבריו יכולים להיות ארגונים (כוללים אבל לא מוגבלים בהכרח למקצועות המנויים). כנזכר לעיל דבר זה דורש מידה רבה יותר של תמיכה, מן המקצועות הקשורים בכך: אולם דבר זה בכל זאת איננו מתיר את הצורך של אנשי המקצוע להיות חברים ביותר מגוף אחד בלבד, למרות שהם יהיו רשומים במסגרת הגוף המסמך.

(הדיאגרמה מראה כמות יחסית שווה של משמרים, ארכיטקטים, ו"אחרים" ככאלו שהם מוסמכים, אבל למעשה במציאות הסיכוי הוא רב יותר שהיחס של המשמרים שיוסמכו יהא גדול יותר מאשר בעלי המקצועות האחרים באשר חברים רבים לא יהיו מעורבים בפעילויות של שימור).

חברות: גופים מקצועיים מנויים / התאחדויות ואפשרות של חברי ארגונים אחרים – לדוגמא – גופי מורשת ממשלתיים.

שליטה (זכויות הצבעה): כנראה גופים מקצועיים מנויים בלבד.

(3) התעדה מקצועית פרטנית עם גוף תקנים משותף

במודל זה כל גוף שמשותף (הארגון הישראלי לשימור - ISC, ארכיטקטים וכדומה) אחראי לגבי ניהול ההסמכות שלו, הנתון לתקנים משותפים ולנהלים של ביקורת איכות המפוקחים על ידי גוף אשר ינוהל באופן משותף על ידי ההתאחדויות המקצועיות (וכנראה גם בייצוג חיצוני).

חברות: גופים מקצועיים מנויים / התאחדויות ואפשרות של חברי ארגונים אחרים – לדוגמא – גופי מורשת ממשלתיים.

שליטה (זכויות הצבעה): או גופים מקצועיים מנויים או כל הגופים החברים.